

Vezetőfüzet

I. Méhek Tánca Terem

Kedves Látogató!

Szeretettel köszöntünk a Levendula Ház Látogatóközpontban, amely 2011. április 29-én nyílt meg és még ebben az évben elnyerte az Év Ökoturisztikai Látogatóközpontja címet.

A füzet végigvezet a kiállításon, a kérdésekre a válasz a falon elhelyezett táblákról és a kiállítási elemekről leolvasható.

Kellemes időtöltést!

A Látogatóközpont megépítése az Európa Diploma megtartásának feltétele volt.

a. Mi az Európa Diploma? _____

b. Mikor nyerte el a Diplomát a Tihanyi-félsziget? _____

Nézzétek meg a falon a Balaton-felvidéki Nemzeti Park térképét és keressétek meg azokat a bemutatóhelyeket, ahol már jártatok!

A Balaton-felvidéki Nemzeti Park 1997-ben alakult meg. A félsziget a Nemzeti Park része, 1952. év óta védett.

c. Milyen rovarok tartózkodnak az óriási levendulavirágok körül? A betűk helyes sorrendje megoldást ad!
(ééeaóankskbc, öáeeegyngyhzlpk, eeaúeefcskfrklpk, éemhk)

d. Keressétek meg a monitoron a közönséges ürgére vonatkozó jellemzőket!

1. Az ürge élőhelye: _____
2. „lakhelye”: _____
3. táplálkozása: _____
4. ellenségei: _____
5. életsiklusa: _____
6. természetvédelmi státusza: _____
7. legközelebbi élőhelye: _____

Induljatok el a kiállító terembe, kövessétek a földre festett sávot!

II. Kiállító terem

A. A geológiai óra fogadja a látogatókat, amelyen kétoldalas óra lapot látunk, előlapja a Föld történetét mutatja, hátsó oldala a félsziget keletkezését 24 órában.

Olvassátok le a válaszokat az óra két oldaláról?

1. Mikor jelent meg az értelmes ember? _____
2. Mikor éltek a 8 m hosszúságúra is megnövő páncélos őshalak? ___
3. Milyen élőlények telepedtek meg először a földön? _____
4. Mikor lettek a dinoszauruszok a világ urai? _____
5. Mikor törtek ki az első tihanyi vulkánok? _____
6. Mikor kezd kialakulni a Balaton? _____
7. Mivel azonos időben jelenik meg a Tihanyi visszhang? _____

B. Továbbhaladva jobbról a makett a félsziget alatt mélyen húzódó kőzetrétegeket mutatja be. Ha megnyomjátok a gombokat a valódi kőzetek világitást kapnak.

C. Megkövesedett kagylómaradvány

1. Melyik régi tihanyi legendának állít emléket a kagylómaradvány?

2. Melyik tóban vagy tengerben élt a kagyló? _____

3. Mekkora lehetett a kagyló mérete? _____

D. A félsziget kialakulása

1. Mit hoztak létre az első tihanyi vulkán kitörése során a gőzrobbanások? _____

2. Soroljatok fel vulkánkitörési pontokat! _____

3. Hol látható példa a félszigeten a bezsákolódásra? _____

4. Indítsátok el a hévforrásműködést és a gejzírműködést a nyomógomb segítségével!

Melyik leírás illik a hévforrásműködésre és melyik a gejzírműködésre?

A forró víz folyamatosan jut felszínre, ahol az oldott ásványi anyagok kialakulásával források alakulnak ki: _____

Forrás, amelyek szabályos időközönként hirtelen, szökőkútszerűen forró vizet, gőzt lövell ki: _____

G. Sétáljatok át a vulkánon!

H. Élet a nádasban Próbáljátok ki a mocsárjárást!

1. Mely tavak határozzák meg a tihanyi táj szépségét? _____

2. A hídon megállva bal oldalt a nádas életét látjátok. Gyűjtsétek össze a lakókat! Amelyre nem találtok példát, írjatok magatok!

madarak: _____
kétéltűek: _____
hüllők: _____
emlősök: _____
rovarok: _____

I. Repülés a félsziget fölött

Írjátok le a helyszín nevét, ahova elrepültetek! _____

J. A Balaton halai

Melyik halról szól a leírás?

1. A horgászat fő hala. A telepítések hatására teljesen megváltozott az állománya. Élőhelye főként a nádasokra, partmenti részekre esik. Fő tápláléka a vándorkagyló, üledékből árvaszúnyog lárvá, magvak vízinövény. 3 éves korra 5-8 kg-os súlyt ér el.

Jellegzetessége: nagy pikkely, 4 bajusz-szál. _____

2. Tömeges a Balatonban. A pontyfélék családjába tartozik. Tápláléka: kis fenékállatok pl. árvaszúnyoglárva. A már szabadon úszó ivadékok a növényzettől mentes szakaszokon a fenék közelében tartózkodnak.

Jellegzetessége: ezüstszürke szín, magas hát, oldalról erősen lapított test. _____

3. A hal másik neve búzaszemű keszeg: elterjedt, főként parti sáv, ill. nádasok hala. Táplálékai: vándorkagyló, borsócsigák, rákok, zooplankton, de jellemző a fonalas zöldalga fogyasztásuk – melyet a kövekről vagy a nádról csipegetnek. Legjobb csalihal. Étkezési értéke csekély, nagyon szálkás, húsa kevésbé ízletes.

Jellegzetessége: csaknem vízszintes szájnyílás, a hasúszók kezdete pontban a hátúszó alatt van, pirosas szemgyűrű, fehér has, enyhén vörös páros úszók. _____

4. Gyakori halfaj. Egyéb neve: őn. Kezdetben zooplanktont eszik, utána vízre hullott rovarokat, felnőttként ragadozóvá válik. A tóban

elsősorban a nyílt vízben tartózkodik, innen rabol kishalakra. Sokszor csapatokban vadászik, a csapat bekerítve ront rá a kishalakra.

Jellegzetessége: hosszan elnyúló test, nagy szájníylás (mivel pontyféle, szájában nincsenek fogak, áldozatát egyetlen szippantással nyeli el,) farokúszó mélyen kimetszett, kicsi pikkelyek.

5. Jellemzően nyíltvízi hal, a sügérfélék családjába tartozik. Apró halakkal táplálkozik. A Balaton királyaként emlegetik. 2 kg feletti példányait fogas névvel jelölik.

Jellegzetessége: megnyúlt test, aránylag alacsony hát, nagy fej. Szájában erős fogak ülnek. Hátúszó kettéosztott. _____

6. Gyakori keszegféle. Más elnevezések: sneci. Vízfelszíni törpe hal. A nemes ragadozók fontos táplálékhalja. Tápláléka zooplankton, vízre hulló rovarok – főként a kifejlett, aláhulló árvaszúnyogok.

Jellegzetessége: ezüstszürke szín, mélyen bemetszett farokúszó, felsőállású pofa. _____

7. Tömeges, jellegzetes nyíltvízi csapathal. Nappal a tófenéken tartózkodik, éjjel feljön a felszínre. Herman Ottó írta le tihanyi halászatának ősi módszerét, „látott hálnak” nevezve. Tápláléka zooplankton, apró halakkal kiegészítve.

Jellegzetessége: ezüstszürke szín, hosszan elnyúló test, egyenes hát, felső állású száj, kicsi hátúszó _____

8. A hal egyéb neve cigányhal. Növényzettel sűrűn benőtt partmenti helyeket szereti. Óvatos, fénykerülő, nappal többnyire fenékközélen, csak az alkony beálltával élénkebb. Ivadékaként plankton, később kis fenékállatokat (kukacok, rovarlárva, csigák) és növényeket fogyaszt.

Jellegzetessége: feketészöld háti rész, aranyárga vagy olajzöld oldal, lekerekített uszonyok, az apró pikkelyek miatt nyálkás a bőr. _____

9. A dús növényzetű parti zóna halfaja. Minden halfajt elfogyaszt, amelyhez hozzájut. A kiszemelt halról oldalvonal szervével szerez tudomást, szeme csak a támadás utolsó fázisában segíti.

Jellegzetessége: kacsacsőr alakú pofa, viszonylag kicsi úszók, előre álló alsó állkapocs, erőteljes fogazat, kicsi pikkelyek, erősen hátra helyezett hátuszony _____

10. Éjszaka aktív fenékhál, amely nappal rejtekhelyen bújik meg. Télen csapatokban verem. Az ikrafészket a hím őrzi és a farkának állandó mozgásával biztosítja az ikra fejlődéséhez szükséges oxigéndús környezetet. Falánk ragadozó.

Jellegzetessége: hosszan hengeresen elnyúló pikkely nélküli nyálkás test. Nagy szájnyílás, amelyben alul és felül fogak vannak, kicsi hátuszony. 2 igen hosszú bajusz-szál a felső állkapcson, 4 rövidebb a fej alsó oldalán. _____

K. Mocsári teknős terrárium Írjátok le a teknős 3 tulajdonságát!

L. Élet az erdőben Helyezzétek el az állatokat az erdő megfelelő szintjén (a képek háttere segítséget ad)!

M. Levendula termesztés Az út végén egy, az 1920-as éveket idéző tihanyi épület homlokzatának imitációja látható.

1. Ki telepítette a félszigetre az első nagyobb levendula ültetvényt?

2. Milyen céllal telepítették a levendulaültetvényt? _____

3. Mire használható a levendula olaja? _____

4. Milyen régi megélhetési formákat mutat be a film?

Megoldás

I. a. Európa természeti örökségének megóvása. Európában egyedülálló természeti értékkel bíró területek kapják a rangot.

b. 2003. július 1.

c. énekes kabóca, gyöngyház lepke, fecskefarkú lepke, méhek

d. 1. rövidfűvű legelő, 2. földalatti járatrendszer, 3. rágcsáló, pázsitfűfélék, rovarokat 4. kerecsensólyom, parlagi sas, egerészölyv, vörös vércse, róka, görény, nyest, 5. márciustól októberig aktív, ezen kívül téli álmat alszik, 6. fokozottan védett, 7. Belső-tó melletti legelő

II. A. 1. 0,4 – 0,15 millió éve, 2. 416 – 360 millió éve, 3. 410 millió éve

4. 201,5 – 65,5 millió éve, 5. 7,95 millió éve, 6. 15 000 éve, 7. Az Apátság barokk stílusban újjáépül

C. 1. kecskeköröm, 2. Pannon-tó, 3. 10 cm-nél nagyobbra is megnőtt

D. 1. maar krátert, 2. Külső-tó, Füredi-öböl, Csúcs-hegy közelében, Diós, Gödrös, 3. a Barlanglakások falában, 4. hévforrásműködés, gejzírműködés

H.1. Balaton, Belső-tó, Külső-tó

2. madarak: jégmadár, törpegém, guvat

kétéltűek: dunai tarajos gőte, pettyes gőte, tavi (kacagó) béka,

hüllők: mocsári teknős, kockás sikló

emlősök: vízi cickány, hermelin

rovarok: szitakötő, gyötrő szúnyog, árvaszúnyog

J. 1. ponty

6. szélhajtó kűsz

2. dévérkeszeg

7. garda

3. bodorka

8. compó

4. balin

9. csuka

5. fogas süllő

10. harcsa

K. Egyetlen őshonos teknősfaj a Kárpát-medencében.

Tápláléka: vízi rovarok, kisebb halak, kétéltűek. A kivadult vörösfülű ékszerteknős terjedése veszélyezteti.

M. 1. dr. Bittera Gyula, 2. levendulaolaj előállítás céljából

3. légút tisztító, nyugtató, rovarűző,

4. levendula termesztés, szántó művelés, állattartás, halászat